

Adoption i Grønland

En overvejende retsdogmatisk undersøgelse af adoption i Grønland

Jura, Ilisimatusarfik 2023

Bachelorprojekt

Skrevet af: **Moses M. Mølgaard**

Vejleder: **Morten Nornild**

ECTS-point: **20**

Afleveringsdato: **19. maj 2023**

Abstrakti

Kalaallit Nunaat nunarsuarmi nunanut allanut naleqqiullugu, inatsisit silarsuaanni nutaajukannersutut oqaatigineqarsinnaavoq, ukiorlu 1953 sioqqullugu grundlovip allanngunnginnerani nunasiaataasimalluni. Tamatumap kingunerisaanik Kalaallit Nunaanni meeravissartaarnermut tunngasut allatut aqqissuussaa-simapput. Kalaallisut nalinginnaasumik innuttaassusillit, 1957-imi kunngip peqqussutaatigut meeravissi-artaarsinnaanermut inatsisip atulernissaata tungaanut, meeravissartaaqqusaasimangillat. Tamatuma sior-na, qallunaatut innuttaassusillit, kunngikkormiuni, ministeriaqarfimmiluunniit sulisut Kalaallit Nunaanni najugallit meeravissartaarsinnaasimapput - Lov om Grønlands Styrelse (styrelsesloven) - Aqutsinermi inatsit 1925-imeersoq malillugu. Inatsit taanna malillugu qallunaat inatsisaasa ataaniittutut inissisimasut, meeravissartaarnissaannut periarfissaqarsimallutik, tassa qallunaat. Inatsit taanna (styrelsesloven) malil-lugu, inunnut kalaallit inatsisaata ataaniittunut, tassalu inunnut danskit inatsisaata ataaniinngittunut, Ka-laallit Nunaannilu inunngorsimasunut atuutinngilaq. Inuit kalaallit inatsisaasa ataaniittut aatsaat 1937-imi meerarsiaqarnermut malittarisassiaq - Regulativ for Plejebørn (plejebarnsregulativet) malillugu, meerarsia-qarsinnaanngorput inatsisitigut atuutsinneqartumik, meeravissartaarnermut assigusumik; meerarsiaqar-nermulli malittarisassiaq taanna, meeravissiaqalernissamut atorsinnaanngilaq. Ullumikkut meeravissi-artaarsinnaaneq inunnut Kalaallit Nunaannut attuumassuteqarluartunut tamanut minnerusumik annerusu-milluunniit atuuppoq, soorlu inunnut ukiorpassuarni Kalaallit Nunaanni najugaqarsimasunut, kalaallisut oqalussinnaasunut, aammalu meeqqamut meeravissianngortikkusutamat isumaginninneq eqqarsaati-galugu pitsaanerpaasussatut nalilikkatut perorsarneqarsinnaappat aatsaat meeravissartaartoqarsinnaalluni. Aamma ullumikkut inuit katissimangikkaluartut, inatsisitigullu inooqatigiittut isigineqartut, suaiaqatinoortut imaluunniit suaassutsikkut allatut inissisimasut, meeravissartaarsinnaapput, meeras-satut, ilaqquttatut imaluunniit takornartatut (fremmedadoption), tamannalu pisinnaavoq meeravissartaar-nermut inatsisit atuuttut iluanni piumasaaqatit naammassisimagaanni.

Abstrakt

Grønland er forholdsvis ny på retsområdet i forhold til andre steder i verden og har haft en særlig status som koloni før grundlovsændringen i 1953. Dette har resulteret i at adoptionsområdet i Grønland har væ-ret igennem særlige foranstaltninger. Almindelige grønlandske borgere måtte ikke foretage adoption indtil året 1957 hvor den allerførste adoptionslov trådte i kraft ved kongelig anordning. Før det kunne, enten danskfødte, kongeligt eller ministerielt ansatte som var bosiddende i Grønland, foretage adoption som følge af at de ifølge den dengang gældende Lov om Grønlands Styrelse (styrelsesloven) fra 1925, var undergivet dansk ret, altså var undergivet den danske adoptionslov. Denne lov var ikke gældende for per-soner som ifølge styrelsesloven var undergivet grønlandsk ret, altså personer der *ikke* var undergivet

dansk ret, som regel personer der var født i Grønland. Personerne der var undergivet grønlandsk ret kunne først i 1937, som følge af Regulativ for Plejebørn (plejebarnsregulativet), have plejebørn med juridiske retsvirkninger der minder meget om adoption; men plejebarnsregulativet var reelt set ikke adoption. I dag er adoption udviklet sig til at være mere eller mindre ens for alle personer, der især er godt tilknyttet til Grønland, som enten har boet i landet i mange år eller kan det grønlandske sprog, og som i øvrigt kan tage sig af det barn der ønskes adopteret således at adoptionen vurderes til at være for barnets bedste. Der er således i dag også fri adgang til personer som ikke er gift, men som blot med juridiske øjne er samlevende, inklusiv også homoseksuelle eller personer med andet seksuel orientering, til at adoptere et barn, som en stedbarnsadoption, familieadoption eller fremmedadoption, med forbehold for at de opfylder de lovbestemte krav for de i adoptionsområdet gældende retsfor skrifter.

Abstract

Greenland is relatively new in the legal field compared to other places in the world and had a special status as a colony before the constitutional amendment in 1953. This has resulted in the adoption area in Greenland having to go through special measures. Ordinary Greenlandic citizens were not allowed to adopt until 1957, when the very first adoption law came into force by royal decree. Before that, either Danish-born, royal or ministerial employees who were resident in Greenland could adopt as a result of the fact that, according to the then-applicable *Lov om Grønlands Styrelse* (styrelsesloven) from 1925, they were subject to Danish law, i.e. they were subject to the Danish Adoption Law. This law did not apply to people who, according to *styrelsesloven*, were subject to Greenlandic law, i.e. persons who were not subject to Danish law, usually people who were born in Greenland. The people who were subject to Greenlandic law could only have foster children in 1937, as a result of the *Regulativ om plejebørn* (plejebarnsregulativet), with legal effects very similar to adoption; but the foster child regulation was not really adoption. Today, adoption has developed to be more or less equally accessible for all people who are especially well connected to Greenland, who have either lived in the country for many years or know the Greenlandic language, and who can otherwise take care of the child that is desired to be adopted so that the adoption is assessed to be in the best interests of the child. There is thus today also free access to people who are not married, but who are simply legally cohabiting, including also homosexuals or people with a different sexual orientation, to adopt a child, as a stepchild adoption, family adoption or foreign adoption, with reservations so that they meet the statutory requirements for the legal regulations applicable in the area of adoption.

Indholdsfortegnelse

<i>Abstrakti</i>	1
<i>Abstrakt</i>	1
<i>Abstract</i>	2
1. Indledning	4
2. Problemformulering	4
3. Afgrænsning	4
4. Metode	5
5. Den retshistoriske optakt til adoption i Grønland	5
5.1. 1937: Plejebarn ved bevilling.....	5
5.1.1. Specielt om perioden mellem 1953-1956.....	6
5.2. 1956: Den første adoptionslov nogensinde for Grønland	9
6. Den dogmatiske adoption	11
6.1. Empiri omkring adoptionssagernes antal og deres sagsbehandlingstid i 2022	12
6.2. Fremmedadoption	13
6.3. Stedbarnsadoption.....	19
6.4. Familieadoption	25
7. Ophævelse af adoptioner	29
8. Adoption i modsætning til pleje	31
9. Adoptionens særlige navneretlige stilling	31
10. Afslutning	32
Litteraturliste	34

1. Indledning

Adoption i Grønland fandtes reelt set ikke engang for 100 år siden. Retsforholdet mellem Grønland og Danmark var meget anderledes dengang. Retsdogmatikken har ændret sig virkelig meget indenfor de seneste 100 år. I projektet kigges der nærmere på perioden hvor den første adoptionslov for Grønland trådte i kraft, og perioden før det. Hvad man gjorde i perioden før der fandtes en adoptionslov for Grønland? Hvornår kom der adoption i Grønland? Hvem måtte adoptere dengang? Hvordan var de allerførste grønlandske adoptionssager opbygget? Har der været ulovlige adoptioner i en periode i den grønlandske retshistorie? Disse spørgsmål vil besvares i den første del af projektet. Siden er der sket andre udviklinger i adoptionsområdet i Grønland. Hvordan er adoption i Grønland i dag? Hvad er retsvirkningerne i adoption? Hvilke adoptionstyper findes der i Grønland? Hvilke krav og betingelser findes der for de enkelte adoptionstyper? Kan adoptioner ophæves? Hvad er forskellen mellem et plejeforhold og adoption? Hvordan er adoptionens navneretlige stilling i dag? Disse spørgsmål vil besvares i den resterende del af projektet.

2. Problemformulering

I dette projekt vil jeg i starten skrive om retshistorien bag adoptionsområdet i Grønland. Hvordan var de retshistoriske forhold i begyndelsen af adoptionsområdet i Grønland, og hvordan overgangen mellem de særlige plejebarnsregler ved bevillinger til de første egentlige adoptioner blev. I det retshistoriske afsnit vil jeg inddrage forskellige sager, jeg selv har været inde og undersøge. Dernæst belyses og analyseres de dogmatiske regler for adoption i Grønland. I denne del af projektet vil jeg behandle de dogmatiske forhold i form af parenteser indsat i selve lovteksten, med tilhørende fortolkning nedenfor. Altså den samme model som ved eksempelvis kommenterede lovsamlinger. I projektet vil jeg også kort behandle ophævelse af adoption, adoption i modsætning til et plejeforhold og vurdere adoptionens særlige navneretlige stilling i forhold til nyere forvaltningspraksis.

3. Afgrænsning

Projektet undersøger ikke nærmere den ellers offentlige kendte problemstilling med adoptioner gennemført i Danmark af børn fra Grønland, idet afgørelsesmyndigheden i disse sager jo har

været myndigheder i Danmark – ligesom denne problemstilling ikke umiddelbart ligger inde for problemstillingens områder.

4. Metode

Indledningsvis breder projektet sig over en retshistorisk metode, hvor tiden før den nugældende adoptionsanordning vil tages i betragtning, herunder optakten til den første adoptionslov for Grønland. Retshistorien omfatter fortidig ret og dennes udvikling, herunder tidligere rets indflydelse på senere ret. Her vil der foretages undersøgelse af de relevante retskilder og gamle sager hos Rigsombudsmanden i Grønlands arkiv, hvis arkiv indeholder de for projektet og emnet relevante retskilder og sager. Dernæst vil projektet anvende en retsdogmatisk metode. Retsdogmatikken er en retsvidenskab hvis beskæftigelse er at beskrive, fortolke og systematisere gældende ret¹. Denne metode vil anvendes i forbindelse med at undersøge de forskellige adoptionstyper, indgåelsen og ophævelsen af disse, samt rets- og forvaltningspraksis bag disse, herunder andre relevante forhold angående adoption. I forbindelse med at beskrive gældende ret, skal der forholdes så objektivt og sagligt som muligt, dog kan der ved fortolkning af gældende ret ske forekomster af mindsket objektivitet.

5. Den retshistoriske optakt til adoption i Grønland

5.1. 1937: Plejebarn ved bevilling

I året 1937 var der endnu ikke en adoptionslov gældende for Grønland. Den daværende adoptionslov fra 1923 gjaldt alene i Danmark og der kunne foretages adoptioner der, men ikke i Grønland. Der kom dog et regulativ udarbejdet af Statsministeriet, som har store sammenlignelige karakteristika som adoption som vi kender det i dag. Den blev vedtaget d. 16. februar 1937 og kaldtes *Regulativ om Plejebørn i Grønland*². Den blev det første tegn på vejen til adoption, som vi kender den i dag.

Regulativet gav mulighed for at plejeforældre og plejebarn kunne få juridisk tilknytning til hinanden, så deres tilknytning ville strække sig videre end at de kun var plejebarn og plejeforældre.

¹ <https://denstoredanske.lex.dk/retsdogmatik>

² 90) *Skrivelse af 16. Februar 1937 til Landsfogderne (ang. Regulativ om Plejebørn i Grønland, J. Nr. 1049/36): "Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland for aarene 1933-1937"* (København, trykt hos A.-S. J. H. Schultz 1938).

En sådan juridisk tilknytning skete ved meddelelse af netop *bevilling* fra Landsfogeden. En meddelelse af bevilling havde flere retsvirkninger, hvor det bl.a. betød at plejebarnet fik samme efternavn som dets plejeforældre, hvor Landsfogeden i sådan en bevilling, ville tilføre efternavneskiftet ind til kirkebogen³. Bevillingen betød også at plejeforældrene fik den fulde forældremyndighed overfor plejebarnet, hvor det var bestemt i regulativet, at det ikke var muligt for plejebarnets biologiske forældre at kræve deres biologiske barn tilbage fra dets plejeforældre. Plejeforældrene ville ved en meddelelse af bevilling fra Landsfogeden desuden få ret og pligt til at udøve værgemål ift. plejebarnets ejendele, rettigheder og forpligtelser. Plejebarnet ved bevilling ville få arveret efter plejeforældrene som ægtebarn, medmindre det var besluttet udtrykkeligt i bevillingen, at der ikke skulle være arveret. Plejebarnet havde dog kun arveret efter plejeforældrene, og havde ikke arveret efter plejeforældrenes slægt, så ville det f.eks. ske det, at hvis plejeforældrene var gået bort, og plejeforældrene ud over plejebarnet havde biologiske børn, så ville plejebarnet ikke arve noget hvis f.eks. plejeforældrenes forældre gik bort, hvor plejeforældrenes biologiske børn ville arve fra deres forældres forældre. Plejeforældrene havde heller ikke arveret efter plejebarnet, så hvis nu plejebarnet gik bort ville plejeforældrene ikke arve fra plejebarnet. Plejebarnet bevarede efter bevillingen sin arveretlige stilling til sine biologiske forældre. Så hvis plejebarnets biologiske forældre gik bort, ville plejebarnet arve fra sine biologiske forældre. Således havde et plejebarn ved bevilling en form for *dobbelt arv*, både fra sine biologiske forældre, og fra sine plejeforældre ved bevilling.

Regulativet blev i sin helhed ophævet i 1956 på grund af vedtagelsen af den første nogensinde adoptionslov gældende for Grønland, se afsnit 5.2. i dette projekt.

5.1.1. Specielt om perioden mellem 1953-1956

Perioden mellem 1953 og 1956 er en særlig interessant periode i den Grønlandske retshistorie. Det var en periode hvor Styrelsesloven for Grønland fra 1925 faldt bort, i medfør af at Grundlovsændringen vedtoges, d. 5. juni 1953. Styrelseslovens § 40 fastslog hvem der hørte til under dansk ret i Grønland, og hvem der ikke gjorde. Man havde dansk retsstilling, dvs. man hørte til under dansk ret i Grønland, hvis man var født udenfor Grønland. Man kunne også have dansk retsstilling, selvom man var født i Grønland, hvis begge forældre havde dansk retsstilling, eller

³ Kirkebogen: En slags database for kirkers handlinger, f.eks. indskrivelse af fødsler, barnedåb, konfirmation, vielse, dødsfald, begravelse, m.m.

hvis man var ansat i Grønland i en stilling hvor man kongeligt var forbundet eller ministerielt ansat, eller når en kvinde født i Grønland var indgået i et ægteskab med en mand med dansk retsstilling. Derimod havde man grønlandsk retsstilling, dvs. ikke tilhørte dansk ret, hvis man var født i Grønland, og ikke opfyldte de nævnte betingelser for at have dansk retsstilling. Indenfor adoptionsområdet vil det så sige at dem med dansk retsstilling kunne foretage adoption under den danske adoptionslov fra 1923, før Grundlovsændringens ikrafttræden. Personerne med grønlandsk retsstilling måtte ikke foretage adoption da de ikke tilhørte dansk ret, og måtte dermed nøjes med plejebarnsregulativet fra 1937.

Styrelsesloven bortfaldt i medfør af Grundlovens ikrafttræden d. 5. juni 1953, og dermed havde alle grønlandske borgere ens retsevne, lige meget om man var født i Grønland eller i Danmark. Således fra Grundlovsændringen i 1953 var der ingen i Grønland, der kunne finde anvendelse af den danske adoptionslov fra 1923. Alle havde ens retsevne, lige meget om man var grønlandsk eller dansk, og skulle finde anvendelse af plejebarnsregulativet fra 1937, så længe man boede i Grønland. Selvom der var denne ens retsevne for borgere der boede i Grønland, har staten alligevel haft en praksis hvor der har været forskelsbehandling i adoptionsområdet. Der har været en begrænset antal mennesker i Grønland, der især besad høje stillinger, som under den gamle styrelseslov var betegnet som man var kongeligt forbundet eller under ministerielt ansættelsesbrev eller på andre måder var undergivet dansk ret altså ud fra den forældede styrelseslov for Grønland fra 1925, som har foretaget adoption ud fra den danske adoptionslov fra 1923, selvom man efter Grundloven havde ens retsevne, lige meget om hvad ens etnicitet og stilling var. Efter at have dykket ned i Rigsombudsmanden i Grønlands arkiver, har jeg fundet nogle sager efter Grundlovens ikrafttræden, hvor nogle ikke fik realitetsbehandlet deres adoptionsansøgninger, hvor andre personer især med høj social status, fik godkendt deres adoptionsansøgning under dansk ret, selvom dette ikke længere var muligt rent lovgivningsmæssigt. Da jeg efter grønlandsk ret ikke må afsløre de konkrete personer der foretog ulovlig adoption, med hensyn til deres slægt og bekendte, har jeg måtte lave nogle såkaldte forskernøgler, hvor jeg laver mine egne journalnumre, uden at nævne de specifikke personer eller inddrage andre typer af oplysninger der kan lede sig frem til personerne.

Meget højtstående embedsmand som fik bevilliget adoption uden lovhjemmel

2023-1956-001: Sagen handler om et ægtepar, som boede i Qaanaaq hvor den ene var en person der var en meget højtstående embedsmand, som fik bevilling til adoption af et

barn fra Ilulissat, før adoptionslovens ikrafttræden for Grønland, og efter Grundlovens ikrafttræden. Sagen påbegyndte d. 15. marts 1953. Det bemærkes i sagen at personen var ”... under dansk ret bosiddende Nordgrønland”. Her er det særlige lidt at Avangersuaq⁴, dengang blev anset af staten som et sted som hørte udenfor den ”moderne Vestgrønland”, og det samme syn var på Tunu⁵, hvor disse steder i praksis fik ikrafttrådt love på senere tidspunkter end Vestgrønland⁶, hvor Vestgrønland blev anset som området der strækker sig fra Nanortalik i sydkysten op til Upernavik i nordvestkysten. Sagen illustrerer måske at Avangersuaq helt op i 1956 er anset for at være et ”inspektorat”, helt udenfor vestgrønlandsk ret, hvorfor man med meget større selvfølgelighed har tilladt adoption i dette område, efter dansk ret. Under sagsbehandlingen skulle der vedlægges adoptanternes dåbsattest, vielsesattest, lægeerklæring, politirapport, straffeattest, barnets dåbsattest, samtykke fra barnets mor, blandt andre ting. Sagen afsluttede d. 27. november 1956, hvor der blev bevilliget adoption til ansøgerne.

Almindelig grønlandsk borger hvis adoptionssag gik i stå

2023-1956-002: Sagen handler om en mand fra Sisimiut der ville adoptere sin afdøde søsters barn. Manden havde opfostret barnet efter søsterens dødsfald gennem 6 år, og havde sendt en ansøgning til adoption. I sagen fremgik der flere erklæringer over at manden var en ordentlig person som ville kunne forsørge barnet rigtig godt. Der var endda to uafhængige personer, en kredsdommer og en bogholder, som havde lavet en tilkendegivelse af manden, hvor de forklarer at manden er en ordentlig person, som ville opdrage barnet rigtig godt, og at det ville være synd ikke at bevillige ham adoption. Sagen indeholdt information om hans indtægt, der blev lavet en formueopgørelse hvor han havde et hus uden gæld, en bådmotor, og nogle geværer, der blev informeret om hans beskæftigelsesforhold hvor han arbejdede hos et skibsværft, han havde en ren straffeattest, og der var en slags helbredserklæring hvor det fremgik at han havde været syg med tuberkulose i årene 1953-54, men havde dog god udsigt til helbredelse. Sagen gik simpelthen stå, og det sidste papir i sagen var dateret d. 17. november 1956, 1 måned og 13 dage før adoptionsloven trådte i kraft for Grønland, og sagen kom aldrig op igen. Det fremgår så i systemet, at barnet der ønskedes adopteret, aldrig fik nogen at arve fra, pga. ingen registreret mor eller far. Myndighederne vidste garanteret, at der var en adoptionslov på vej for

⁴ Nordlige del af Grønland, hvor bl.a. Qaanaaq har sin beliggenhed. Qaanaaq området var helt op til 1937 en privat handelsstation ejet af Knud Rasmussen og Peter Freuchcen. Den videre fulde lovgivningsmæssige indlemmelse af Avangersuaq, i det almindelige (vest)grønland, skete først gradvist i 1960-70'erne.

⁵ Østlige del af Grønland, hvor bl.a. Tasiilaq og Ittoqqortoormiit har sine beliggenheder.

⁶ Se eksempelvis børneloven, som for vestgrønlands vedkommende, blev sat i kraft i 1963, men for Tunu og Avangersuaq, først blev sat i kraft i 1974.

Grønland indenfor meget kort tid. Myndighederne kunne således bare vente 1 måned og 13 dage på at fortsætte ansøgningen, så barnet dermed kunne få arveret og juridisk tilknytning til sin forsøger.

Person med høj social status som fik bevilliget adoption uden lovhjemmel

2023-1953-003: Personen var en i offentligheden kendt statstjenestemand, som boede i Ilulissat og har fået meddelt adoptionsbevilling i året 1953, af et barn født udenfor ægteskab. Sagen behandledes hos Landshøvdingen i året 1953, efter Grundlovens ikrafttræden. Som bemærkning var ansøgningen dog indleveret før Grundlovens ikrafttræden, men dog stadig 3 år inden adoptionsloven trådte i kraft.

Disse sager illustrerer at der af den danske stat er foretaget forskelsbehandling mellem almindelige grønlandske borgere og personer med høj social status i Grønland. Med henvisning til de ovenfor nævnte eksempler og de nævnte sager, står det vel klart at den indirekte afslag, aldrig ville være meddelt, hvis den i 2023-1956-002 nævnte person var med i den grønlandske elite⁷, i årene 1953-56. Det er synd at børns retstilstand har været påvirket af, at der har været en slags hierarki, hvor nogle bestemte mennesker fik lov til at adoptere, hvor andre almindelige mennesker, ikke fik lov.

5.2. 1956: Den første adoptionslov nogensinde for Grønland

I året 1956 blev der for første gang i Grønlands historie vedtaget en adoptionslov gældende for Grønland. Det var den danske adoptionslov⁸ fra d. 25. maj 1956 som ved Kongelig Anordning⁹ blev trådt i kraft for Grønland d. 20. december 1956, der blev gjort gældende fra d. 1. januar 1957. I medfør af at denne bestemmelse blev vedtaget, ophævedes plejebarnsregulativet fra 1937, og dermed afskaffedes det dobbelte arv som et plejebarn ved bevilling fik, altså arv fra sine biologiske forældre, og sine plejeforældre ved bevilling.

I adoptionsloven fra 1956 var der en række betingelser for hvem der kunne foretage adoption. Der kunne foretages adoption af personer der var fyldt 25 år, som ikke var forsvundet, ikke var sindssyge eller åndssvage. Adoptionen skulle også være til gavn for den der ønskes adopteret, og der var herunder krav om samtykke fra forældrene hvis barnet var umyndigt. Man var umyndig

⁷ Med elite må forstås personer, som har haft en eller anden form for høj social status set ift. forholdene dengang, f.eks. har været undergivet dansk ret efter styrelsesloven fra 1925, altså kongeligt forbundet eller ministerielt ansat.

⁸ Lov nr. 140 af 25/05/1956 (Lov om adoption).

⁹ ANG nr. 341 af 20/12/1956 (Anordning om ikrafttræden i Grønland af lov om adoption).

dengang hvis man var under 21 år. Hvis barnet der ønskes adopteret, var over 12 år, stod der at man bør hente samtykke fra barnet, medmindre det var til skade for barnet at hente samtykke. Der var også forskellige retsvirkninger for meddelelse af adoption. Adoptivbarnet fik som udgangspunkt adoptantens efternavn, som kunne undtages i bevillingen i særlige omstændigheder, hvor barnet eventuelt kunne beholde sit eget efternavn eller beholde sit eget efternavn og på samme tid få adoptanternes efternavn. Forældremyndigheden og værgemålet gik også over til adoptanten. Desuden var der en forpligtelse til adoptanten om at skulle behandle sit adoptivbarn som sit eget. Adoptivbarnet fik samme arveret som adoptantens eventuelle biologiske børn, hvor adoptivbarnets skulle arve fra sine adoptanter, og adoptivbarnets egne børn og børnebørn osv. også fik arveret. Adoptivbarnets arveret blev dog afskåret fra dets egne biologiske forældre, men i bevillingen kunne der bestemmes at barnet kunne bevare sin arveret efter dem. Der var også bestemmelser om ophævelse af adoptionen, som kunne ophæves ved enighed mellem adoptant og adoptivbarn og som yderligere krav ved begæring af Justitsministeriet. Der kunne også ved dom ophæves adoptionsforholdet på en række særlige tilfælde, som f.eks. hvis adoptivbarnet lidte af sindssygdom, adoptanten har handlet meget groft mod adoptivbarnet eller omvendt, at adoptivbarnet har handlet meget groft mod adoptanten, m.m.

Her er to eksempler på nogle af de i Grønlands retshistorie allerførste adoptionssager efter adoptionslovens ikrafttræden for Grønland i 1956, igen med de såkaldte forskernøgler:

2023-1957-004: Sagen handlede om et ægtepar fra Maniitsoq, som ville adoptere et barn der var omkring en måned gammel. Ansøgningen var indgivet d. 25. februar 1957, og det var oplyst i sagen at barnet havde været i pleje hos adoptionsansøgerne fra da barnet var 12 dage gammel. Under sagen, blev adoptionsansøgerne afhørt af Politiet i Sisimiut, om alle mulige relevante forhold, f.eks. deres helbred, deres straffeattest, indfødsret, m.m. Der var også lavet en samtykkeerklæring af barnets biologiske mor, om at der må foretages adoption. Sagen blev afgjort af Landshøvdingembedet, d. 21. september 1957 hvor ansøgerne fik bevilliget adoption. Barnet blev således med juridiske øjne barn af de to ansøgere, og fik deres efternavn.

2023-1957-005: Sagen handlede om et ægtepar fra Qaqortoq, som indsendte en ansøgning om at adoptere to børn. Ansøgningen startede som en ansøgning om at få plejebarn ved bevilling, jf. plejebarnsregulativet fra 1937, i 1955. Samtykke af barnets biologiske mor blev indgivet d. 7. juli 1955 om at plejebarn ved bevilling må foretages af ansøgerne.

Sagen udviklede sig til hvor det var tydeligt at embedsværket var opmærksomme på, at der var en ny adoptionslov på vej, og dermed blev der foretaget samtykke på ny af barnets biologiske mor, om at adoption kunne foretages, jf. adoptionsloven fra 1956. Sagen blev afgjort af Landshøvdingembedet, d. 21. september 1957, hvor ansøgerne fik bevilliget adoption. Børnene blev således med juridiske øjne børn af de to ansøgere, og fik deres efternavn. Børnene var på adoptionsbevillingens tidspunkt henholdsvis 4 år og 6 år gamle.

6. Den dogmatiske adoption

Adoption er et juridisk fænomen hvor der opstår en retlig tilknytning mellem et barn, og en adoptionsansøger der efter gældende ret som udgangspunkt er over 25 år, som indgiver en adoptionsansøgning til Rigsombudsmanden i Grønland om at skulle få samme juridisk tilknytning til barnet, som det var dets eget biologiske barn. Adoption i Grønland i året 2023 bliver reguleret af bl.a. adoptionsanordningen¹⁰ og de hertil tilhørende retskilder.

Adoptionsanordningen¹¹

§ 18. Ved adoption indtræder samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn som mellem forældre og deres ægtebarn, og barnet og dets livsarvinger arver og arves af adoptanten og dennes slægt, som om adoptivbarnet var adoptantens eget barn. Samtidig bortfalder retsforholdet mellem adoptivbarnet og dets oprindelige slægt. ⁽¹⁾

(1) En del af retsvirkningerne ved adoption er at adoptivforældre får et adoptivbarn som det var deres eget biologiske barn, og at adoptivbarnet får arveret fra sine adoptanter, og at der sker ændringer af adoptivbarnets navneretlige forhold¹². Adoptivbarnets retlige forhold til sin oprindelige slægt afskæres ved adoptionsbevilling.

Afgørelse af adoption - Afgørelseskompetencen for adoptionsbevilling ligger hos Rigsombudsmanden i Grønland, jf. adoptionsanordningens § 1. Siden ændringen af adoptionsanordningen i 2021, er der det kun muligt at foretage adoption, hvis det er *bedst* for barnet, at der foretages adoption, jf. adoptionsanordningens § 2. Før ændringen var det kun et krav at adoptionen skulle være *til gavn* for barnet. Yderligere krav for at adoption kan foretages, er at barnet der ønskes

¹⁰ Når der i opgaven nævnes adoptionsanordningen, er der tale om ANG nr. 410 af 21/04/2010 som ændret af ANG nr. 188 af 09/04/2021.

¹¹ ANG nr. 410 af 21/04/2010 som ændret af ANG nr. 188 af 09/04/2021.

¹² Se projektets afsnit 9 om Adoptionens særlige navneretlige stilling.

adopteret, selv ønsker at opfostres hos adoptanterne, eller før adoptionsansøgningen allerede har været opfostret hos adoptanterne, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen, jf. adoptionsanordningens § 2. Der findes tre typer af adoptioner der i praksis finder anvendelse i Grønland. Det er fremmedadoption, stedbarnsadoption og familieadoption. Disse tre forskellige adoptionsformer har overordnet set samme retsvirkninger, men har hvert især deres helt egen forvaltnings- og/eller retspraksis, og det er vigtigt at man kan sondre mellem disses ligheder og forskelle, da nogen af dem er meget nemmere eller sværere at foretage, og nogle er mindre eller mere proportionelle at foretage. De næste følgende afsnit omhandler de forskellige adoptionstyper der i praksis finder anvendelse i Grønland.

I de nedenfor følgende afsnit har jeg valgt at behandle de dogmatiske forhold vedrørende lovbestemmelserne i form af parenteser indsat i selve lovteksten, med tilhørende fortolkning nedenfor. Altså den samme model som ved eksempelvis kommenterede lovsamlinger.

6.1. Empiri omkring adoptionssagernes antal og deres sagsbehandlingstid i 2022

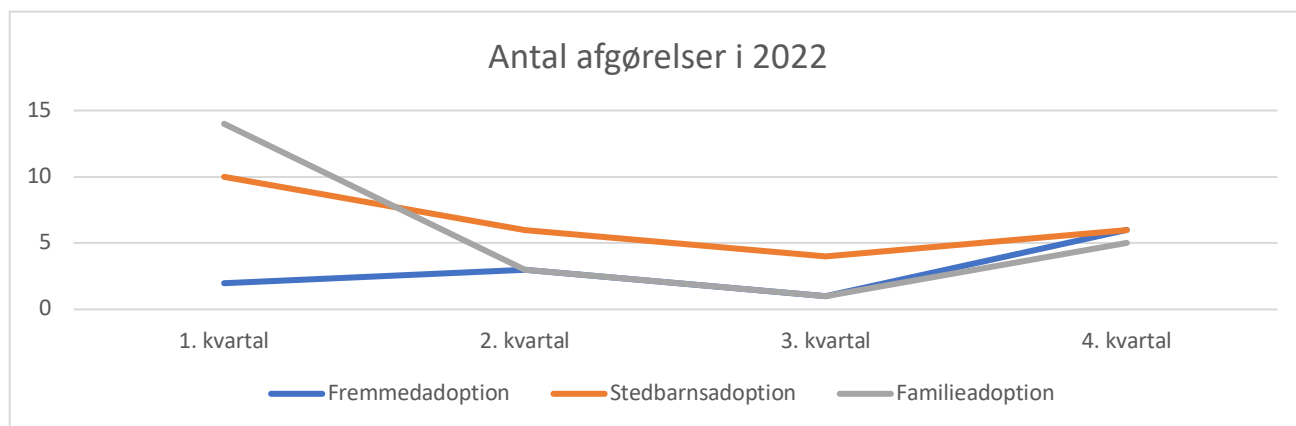
Alt statistik i afsnit 6.1. er fra Rigsombudsmanden i Grønlands rapporter for deres sagsbehandlinger i 1.-4. kvartal 2022. Rigsombudsmanden i Grønland har truffet 61 afgørelser for fremmedadoptioner, stedbarnsadoptioner og familieadoptioner i året 2022. Der kom samlet set 50 adoptionsansøgninger og der var 53 verserende sager i samme periode. For de forskellige adoptionstyper er der i 2022 truffet 12 fremmedadoptionsafgørelser, 26 stedbarnsadoptionsafgørelser og 23 familieadoptionsafgørelser.

Sagsbehandlingstid og øvrig statistik for fremmedadoption - Rigsombudsmanden i Grønlands normerede sagsbehandlingstid for fremmedadoption lyder på 90-360 dage. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for Rigsombudsmanden i Grønland ud fra de 12 fremmedadoptionsafgørelser i 2022 var på 302 dage. Der var dog en enkel sag der på grund af særlige omstændigheder, tog 584 dage at træffe en afgørelse i, som har tyngt statistikken med omkring 70 dage. Uden denne ene sag, ville den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for at Rigsombudsmanden i Grønland får truffet en afgørelse for fremmedadoptioner være på 234 dage. Der blev truffet 2 fremmedadoptionsafgørelser i 1. kvartal 2022, 3 afgørelser i 2. kvartal 2022, 1 afgørelse i 3. kvartal 2022, og 6 afgørelser i 4. kvartal 2022.

Sagsbehandlingstid og øvrig statistik for stedbarnsadoption - Rigsombudsmanden i Grønlands normerede sagsbehandlingstid for stedbarnsadoption lyder på 90-120 dage. Den gennem-

snitlige sagsbehandlingstid for Rigsombudsmanden i Grønland ud fra de 26 stedbarnsafgørelser i 2022 var på 70 dage. Der blev truffet 10 stedbarnsadoptionsafgørelser i 1. kvartal 2022, 6 afgørelser i 2. kvartal 2022, 4 afgørelser i 3. kvartal 2022, og 6 afgørelser i 4. kvartal 2022.

Sagsbehandlingstid og øvrig statistik for familieadoption - Rigsombudsmanden i Grønlands normerede sagsbehandlingstid for familieadoption lyder på 90-120 dage. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for Rigsombudsmanden i Grønland ud fra de 23 familieadoptionsafgørelser i 2022 var på 274 dage. Her fandtes der også omstændigheder der gjorde at den normerede sagsbehandlingstid blev overskredet i så høj grad, hvor det bl.a. fremgår i rapporten *Sagsbehandling ved Rigsombudsmanden i Grønland 1. kvartal 2022* at sagsbehandling familieadoptionssager i gennemsnittet tog 558 dage, hvor der i rapporten står at politiet, kommunen og kredsret i fire konkrete familieadoptionssager havde ekstraordinært svært ved at få kontakt til sagernes interessenter, og at uden disse sager ville der i 1. kvartal 2022 have været en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 162 dage. Disse omstændigheder er nærmere illustreret som bilag under rapporten *Sagsbehandling ved Rigsombudsmanden i Grønland 1. kvartal 2022*, hvor de involverede kommuner havde haft svært ved at levere det nødvendige materiale.

6.2. Fremmedadoption

Projektet behandler ikke internationale fremmedadoptioner, da de er forholdsvis sjældne. Det skal dog bemærkes at der indenfor de seneste 30 år har været 4-5 tilfælde i Grønland, og ingen af dem er nyere end 13 år. Derfor vil denne projekt indenfor emnet fremmedadoption, ikke komme i dybden om internationale fremmedadoptioner.

*Adoptionsbekendtgørelsen*¹³

§ 2. I denne bekendtgørelse forstås ved:

(...)

4) Fremmedadoption: En adoption, hvor ansøgeren adopterer et barn under 18 år, og hvor det er en betingelse for adoptionen, at ansøgeren godkendes som adoptant, jf. anordningens § 5, stk. 1.⁽²⁾

(2) Fremmedadoption er en adoptionsform hvor en fremmedadoptionsansøger skal være godkendt som adoptant, og hvor der er tale om adoption af et barn under 18 år. Det er oftest tilfældet i fremmedadoption, at ansøger og barnet der skal adopteres, ikke i forvejen kender hinanden¹⁴. Der kan dog fremstå tilfælde i fremmedadoption hvor ansøger kender barnet og barnets forældre, men hvor tilknytningsforholdet ikke er tilstrækkeligt nok til at kvalificere sig til at opfylde betingelserne om familieadoption¹⁵. Fremmedadoption er i praksis den mest besværlige at foretage, i forhold til de andre adoptionsformer.

Indenfor emnet fremmedadoption og godkendelse som adoptant findes der to typer af godkendelser.

*Adoptantgodkendelsesbekendtgørelsen*¹⁶

§ 2. Godkendelse som adoptant kan meddeles

1) til at adoptere et konkret barn (konkret godkendelse) eller⁽³⁾

2) til at adoptere et barn, der bringes i forslag fra en dansk eller udenlandsk adoptionsformidlende myndighed eller organisation (generel godkendelse).⁽⁴⁾

(3) Denne godkendelsesform er også kendt som konkret fremmedadoption. Konkret fremmedadoption handler om at adoptionsansøgeren godkendes som adoptant til at kunne adoptere et konkret barn, altså et bestemt barn, men som ansøger dog ikke har tilstrækkelig nok tilknytningsforhold til at kvalificere sig til at opfylde betingelserne om familieadoption, altså hvor ansøger og barnet i forvejen ikke kender hinanden. (4) Denne godkendelsesform er også kendt som abstrakt fremmedadoption. Abstrakt fremmedadoption handler om at adoptionsansøgeren godkendes som adoptant til at kunne adoptere et barn, hvor ansøger og barnet ikke i forvejen kender

¹³ BEK nr. 555 af 25/03/2021 (Bekendtgørelse for Grønland om adoption).

¹⁴ Journalnummer: Justitsmin., Familiestyrelsen, j. nr. 2009-600-00014 (Vejledning om adoption), afsnit 2.1.

¹⁵ Journalnummer: Justitsmin., Familiestyrelsen, j. nr. 2009-600-00014 (Vejledning om adoption), afsnit 2.1.

¹⁶ BEK nr. 523 af 25/03/2021 (Bekendtgørelse for Grønland om godkendelse som adoptant).

hinanden, som ikke er et bestemt barn som ansøger vil adoptere, og hvor barnet bringes i forslag fra en dansk eller udenlands adoptionsformidlende myndighed eller organisation¹⁷.

Der findes helt bestemte krav for at skulle godkendes som adoptant. Disse krav er fastsat i adoptantgodkendelsesbekendtgørelsen.

Adoptantgodkendelsesbekendtgørelsen¹⁸:

§ 6. En ansøger kan godkendes som adoptant, når ansøgeren opfylder kravene i §§ 7-9, og ansøgeren i øvrigt kan anses for egnet til at opfostre et adoptivbarn alene eller sammen med sin ægtefælle eller samlever, hvis ansøgeren er gift eller samlevende, jf. stk. 2. ⁽⁵⁾

Stk. 2. En ansøger, som er gift eller samlevende, kan kun godkendes som adoptant, hvis ægtefællen eller samleveren samtidig godkendes som adoptant, jf. anordningens § 6, stk. 1. ⁽⁶⁾ Dette gælder dog ikke, hvis ægtefællen eller samleveren befinder sig i en af de i anordningens § 6, stk. 1, nævnte tilstande. ⁽⁷⁾

(5) En fremmedadoptionsansøger kan først godkendes som adoptant, hvis ansøgeren opfylder kravene i adoptantgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 7-9, og udover det anses for egnet til at opfostre barnet alene, eller hvis ansøger har en ægtefælle eller samlever, at begge anses for egnet til at opfostre barnet sammen. (6) Fremmedadoption foretaget af et ægtefællepar eller samleverpar, kan først ske, hvis begge parter er godkendt som adoptant, jf. bestemmelsens stk. 2. (7) Med anordningens § 6, stk. 1, nævnte tilstande, menes der at adoption mellem ansøgere der består af et ægtefællepar eller samleverpar ikke kan foretages, hvis enten en af dem eller begge er forsvundet eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftsmæssigt.

Godkendelseskravene for fremmedadoption er fastsat nærmere i adoptantgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 7-9. En af godkendelseskravene for fremmedadoption er, at ansøgers alder ikke må overstige barnets alder med 42 år, på det tidspunkt ansøgningen indgives, jf. § 7. Godkendelse som adoptant kan først ske hvis ansøger opfylder de forskellige betingelser i § 8, nr. 1-4. Ansøgere om godkendelse som adoptanter, som består af et ægtepar eller samlevende, kan først godkendes som adoptanter, hvis de opfylder betingelserne i § 9, stk. 1-3.

¹⁷ <https://www.rigsombudsmanden.gl/sagsomraader/familie-og-personret/adoption/> under afsnittet om godkendelse som adoptant (sidst besøgt d. 10. april 2023).

¹⁸ BEK nr. 523 af 25/03/2021 (Bekendtgørelse for Grønland om godkendelse som adoptant).

Ansøgningskemaerne der i praksis anvendes for godkendelse som adoptant kan findes hos Rigsombudsmanden i Grønland.

Adoptantgodkendelsesbekendtgørelsen:

§ 39. Blanketter godkendt af Familiestyrelsen efter bekendtgørelse nr. 457 af 28. april 2010 for Grønland om godkendelse som adoptant er fortsat gældende, indtil de ophæves eller ændres. ⁽⁸⁾

(8) Denne bestemmelse fastslår at blanketter udstedt efter den gamle bekendtgørelse¹⁹, stadig er gældende, indtil nye blanketter laves. I praksis så anvendes blanketter der er godkendt efter den gamle bekendtgørelse stadig hos Rigsombudsmanden i Grønland.

Adoptantgodkendelsesbekendtgørelsen fra 2010 (historisk)*

§ 5. Ansøgningen indgives på en blanket, der er godkendt af Familiestyrelsen. ⁽⁹⁾ Ansøgningen skal vedlægges:

- 1) fødsels- og dåbsattester/fødsels- og navneattester,*
- 2) vielsesattest, hvis ansøgeren er gift,*
- 3) skatteattest og restanceerklæring, ⁽¹⁰⁾*
- 4) helbredserklæring og*
- 5) helbredsattest.*

Stk. 2. Helbredserklæringen udfyldes af ansøgeren på en blanket, der er godkendt af Familiestyrelsen. ⁽¹¹⁾

Stk. 3. Helbredsattesten udstedes af en læge på en blanket, der er godkendt af Familiestyrelsen. Helbredsattesten må ved ansøgningens indgivelse ikke være mere end 3 måneder gammel. ⁽¹²⁾

(9) I denne ansøgningsblanket om godkendelse som adoptant²⁰, skal der indgives oplysninger om ansøgenes personoplysninger, herunder navn, fødselsdato, statsborgerskab, adresse kommune, privattelefon/evt. -mobil, telefon hos arbejde, evt. e-mailadresse. Der skal derudover indgives oplysninger om hvor længe ansøgerne har boet sammen, om de har indgået et ægteskabsforhold, og om de tidligere har været gift. Der skal også inkluderes oplysninger om eventuelle fællesbørn, særbørn, og hvis de bor hos ansøgerne eller ej. Der skal inkluderes oplysninger om ansøgenes uddannelsesmæssige baggrund, og nuværende stilling, beskæftigelse og beskæftigelsessted in-

¹⁹ BEK nr. 457 af 28/04/2010 (Bekendtgørelse for Grønland om godkendelse som adoptant) [Historisk].

* I praksis anvendes blanketter udstedt af denne bekendtgørelse stadig hos Rigsombudsmanden i Grønland.

²⁰ *Ansøgning om godkendelse som adoptant* (blanket indhentet hos Rigsombudsmanden i Grønland).

denfor de sidste 5 år, om ansøgerne har været straffet før og eventuelt hvornår. Der skal inkluderes oplysninger vedrørende ansøgenes bolig, herunder dens type, beliggenhed, omgivelser og størrelse, altså m² og antal rum. Oplysninger om ansøgenes økonomiske forhold, herunder indtægter før og efter skat, månedlige faste udgifter, og eventuelle restancer og gæld til det offentlige skal også indgives, herudover oplysninger om ansøgerne har modtaget offentlig hjælp e.l., om de tilhører folkekirken eller et trossamfund, om ansøgerne vil godkendes som adoptanter for et fremmed barn, eller et barn de allerede kender, om ansøgerne vil godkendes som adoptanter for et enkelt barn, tvillingepar, eller et søskendeflok, og om hvilket aldersgruppe de vil godkendes som adoptanter for. Der skal også fremgå eventuelle særlige bemærkninger for baggrunden for ønsket om adoption, hvis sådanne forhold foreligger hos ansøgerne. Til sidst skal der oplyses om ansøgerne tidligere har ansøgt om godkendelse som adoptant, og hvis dette er tilfældet, skal der oplyses om hvilken myndighed der behandlede sagen, og om der blev stillet et konkret barn i forslag til ansøgerne, og om de så hjemtog barnet. (10) Fremmedadoptionsansøger eller -ansøgerne skal lave en formueopgørelse. Denne formueopgørelse opgøres i praksis på Rigsombudsmanden i Grønlands blanket²¹ godkendt af Familiestyrelsen. Her skal der indgives oplysninger om ansøgenes formue, hvor oplysninger om f.eks. eventuel ejendomsvurdering af fast ejendom, værdi af bil, bankindestående m.m. skal indgives. Derudover skal der indgives oplysninger om eventuel gæld, hvor oplysninger om f.eks. prioritetsgæld, studiegæld, afbetalingsgæld, billån, m.m. skal indgives. Udover formueopgørelsen skal ansøgerne også udarbejde et budgetschema²². Dette budgetschema er en blanket fra Rigsombudsmanden i Grønland, som er godkendt af Familiestyrelsen. I budgetschemat skal der indgives oplysninger om ansøgenes bruttoindtægter i alt, udgifter i alt, og disses overskud eller underskud. (11) Ansøger skal ud fra en blanket om helbredserklæring som er godkendt af Familiestyrelsen²³, indgive oplysninger om 1. navn. 2. eventuelle arvelige sygdomme i dennes slægt, 3. eventuel medfødt sygdom eller udviklingsfejl, 4. særlige sygdomme i voksen alder, 5. afsnit særligt for kvinder om vedkommende før har været gravid, eventuel behandling for barnløshed og om denne behandling er afsluttet, 6. afsnit særligt for mænd om vedkommende har biologiske børn, om denne er undersøgt for barnløshed og om denne er behandlet for barnløshed, 7. nuværende helbredstilstand, herunder spørgsmål om vedkommende føler sig fysisk og psykisk rask, om de får medicin, 8. afsnit om egen læge om hvem

²¹ *Formueopgørelse* (blanket indhentet hos Rigsombudsmanden i Grønland).

²² *Budgetschema* (blanket indhentet hos Rigsombudsmanden i Grønland).

²³ *Helbredserklæring til brug ved adoption* (blanket indhentet hos Rigsombudsmanden i Grønland).

denne er, og til sidst 9. erklæring om at alt det udfyldte er i overensstemmelse med sandheden. (12) Der laves en særskilt helbredsattest²⁴, ud fra en blanket godkendt af Familiestyrelsen, som skal underskrives af en læge. Der udfyldes om 1. ansøgers navn og personoplysninger, 2. oplysninger om væsentlige sygdomme i ansøgerens familie, 3. oplysninger om ansøgerens tidligere sygdomme, 4. oplysninger om ansøgerens nuværende helbredstilstand, 5. oplysninger om fertilitet/gynækologisk anamnese, 6. oplysninger om forbrug/misbrug af medicin, alkohol, tobak og narkotika, 7. objektiv somatisk undersøgelse, herunder prøve om blodtryk og urinprøve, 8. bedømmelse af den psykiske tilstand, 9. behov for speciallægeundersøgelse, 10. andre oplysninger, som evt. kan have betydning for en samlet bedømmelse, som ikke er inkluderet i de andre punkter, og til sidst 11. underskrift af læge.

Adoptionssamrådet, jf. adoptionsanordningens § 28

Adoptionsanordningen²⁵

§ 28. Justitsministeren opretter for Grønland et samråd, der afgiver udtalelse til Rigsombudsmanden til brug for dennes afgørelse af, om en ansøger kan godkendes som adoptant, jf. § 5. Rigsombudsmanden tilvejebringer de oplysninger om ansøgerens forhold, der ligger til grund for samrådets udtalelse, og samrådet kan under sagen henstille til Rigsombudsmanden, at der indhentes supplerende oplysninger, før udtalelse afgives.⁽¹³⁾

Stk. 2. Rigsombudsmanden kan træffe afgørelse om bortfald af en godkendelse som adoptant, hvis betingelserne for at blive godkendt som adoptant ikke længere er opfyldt, eller hvis ansøgeren i øvrigt ikke kan anses for egnet som adoptant.⁽¹⁴⁾

Stk. 3. Samrådet består af et medlem med social uddannelse, en jurist og en læge.⁽¹⁵⁾

Stk. 4. Samrådets medlemmer samt stedfortrædere for disse beskikkes af justitsministeren for indtil 4 år ad gangen.⁽¹⁶⁾

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter forretningsordenen for samrådet.⁽¹⁷⁾

(13) Adoptionssamrådet er det organ der bl.a. afgiver udtalelse til Rigsombudsmanden i Grønland, som Rigsombudsmanden i Grønland skal anvende, når denne skal træffe afgørelse af, om en ansøger kan godkendes som adoptant. Adoptionssamrådet kan anmode om at modtage flere oplysninger fra Rigsombudsmanden, før de afgiver deres udtalelse. (14) Hvis ansøgeren ikke længere opfylder betingelserne for at godkendes som adoptant, eller hvis ansøgeren ikke kan anses for egnet som adoptant, kan Rigsombudsmanden i Grønland træffe afgørelse om at en

²⁴ Helbredsattest for adoptionsansøger (blanket indhentet hos Rigsombudsmanden i Grønland).

²⁵ ANG nr. 410 af 21/04/2010 som ændret af ANG nr. 188 af 09/04/2021.

adoptant som er godkendt, kan fratages sin retsstilling som godkendt adoptant. (15) Adoptions-
samrådet skal bestå af et medlem med social uddannelse, et medlem som er jurist og en læge.
(16) Justitsministeren beskikker adoptionssamrådets medlemmer og disses stedfortrædere 4 år ad
gangen. (17) Justitsministeren fastsætter forretningsordenen for samrådet. Der er fastsat bestem-
melser om adoptionssamrådets forretningsorden i adoptantgodkendelsesbekendtgørelsens²⁶ §§
30-32.

Adoptionsnævnet

Adoptionsnævnet er bl.a. klageinstansen for afgørelser om godkendelse af adoptant truffet af
Rigsombudsmanden i Grønland²⁷.

6.3. Stedbarnsadoption

Stedbarnsadoption er defineret i adoptionsbekendtgørelsens § 2, nr. 2.

*Adoptionsbekendtgørelsen*²⁸

*§ 2. nr. 2, Stedbarnsadoption: En adoption, hvor ansøgeren adopterer sin ægtefælles eller
samlevers barn, jf. anordningens § 7.*⁽¹⁸⁾

(18) Stedbarnsadoption er beskrevet nærmere i adoptionsvejledningen²⁹. Stedbarnsadoption er
beskrevet som en adoptionsform der kendetegnes ved at det er en ægtefælle eller samlever, der
adopterer sin ægtefælles eller samlevers barn eller adoptivbarn. Hvis der skal foretages en sted-
barnsadoption, er der ikke samme krav som i fremmedadoption, hvor der i fremmedadoption
kræves at ansøgeren er godkendt som adoptant. Sådan en godkendelse kræves ikke for sted-
barnsadoptionsansøgeren. For at foretage stedbarnsadoption skal der indgives en ansøgning hos
Rigsombudsmanden i Grønland.

Adoptionsbekendtgørelsen

*§ 4. Ansøgningen skal indgives på en godkendt blanket, medmindre ansøgningen vedrører
udfærdigelse af bevilling ved fremmedadoption.*⁽¹⁹⁾

*Stk. 2. Ansøgningen skal vedlægges de erklæringer, dokumenter m.v., der er nævnt i blan-
ketten.*⁽²⁰⁾

²⁶ BEK nr. 523 af 25/03/2021 (Bekendtgørelse for Grønland om godkendelse som adoptant).

²⁷ Adoptionsnævnets rolle har nærmere bestemmelser i: BEK nr. 920 af 28/09/2009 (Bekendtgørelse om forretnings-
orden for Adoptionsnævnet) som er trådt i kraft for Grønland med de ændringer der følger af BEK nr. 455 af
28/04/2010 (Bekendtgørelse for Grønland om forretningsorden for Adoptionsnævnet).

²⁸ BEK nr. 555 af 25/03/2021 (Bekendtgørelse for Grønland om adoption).

²⁹ Journalnummer: Justitsmin., Familiestyrelsen, j. nr. 2009-600-00014 (Vejledning om adoption), afsnit 2.2.

(19) En stedbarnsadoptionsansøgning skal indgives til Rigsombudsmanden i Grønland i form af en godkendt ansøgningsblanket. (20) I det godkendte ansøgningsblanket fremgår det at disse dokumenter skal vedlægges³⁰:

1) ansøgerens fødsels- og dåbsattest/fødsels- og navneattest, 2) ansøgerens bevis for evt. navneforandring, 3) ansøgerens vielsesattest, 4) barnets fødsels- og dåbsattest/fødsels- og navneattest, 5) bevis for evt. navneforandring, 6) dokumentation for forældremyndighed over barnet, 7) evt. bidragsdokument, 8) opholdstilladelse for barnet, hvis dette kræves, og 9) evt. tidligere adoptionsbevilling vedrørende barnet.

Sagsbehandlingsproceduren for stedbarnsadoptionsansøgninger er beskrevet nærmere i adoptionsvejledningens Kapitel 4. Der fremgår bestemte trin, der skal følges som er:

1) Er de påkrævede oplysninger og bilag indsendt? 2) er de generelle betingelser for adoptionen opfyldt? 3) må det antages, at adoptionen vil være til gavn for barnet? 4) er opfostringskravet opfyldt? 5) foreligger der de fornødne samtykker m.v.?

1) De påkrævede oplysninger og bilag omhandler den ovenfor nævnte ansøgning og de i ansøgningen tilknyttede bilag der kræves vedlagt.

2) De generelle betingelser handler om ægteskab eller samleverskab og alderskravet. Ifølge Rigsombudsmanden i Grønlands ansøgningsblanket for stedbarnsadoption skal ansøgeren være gift med barnets mor eller far. Ansøgningsblanketten må have været godkendt før adoptionsanordningens ændring i 2021 hvor ægteskab begyndte at blive sidestillet med samleverskab.

Adoptionsanordningen³¹

§ 6, Stk. 2. Kun ægtefæller eller samlevere kan adoptere sammen. ⁽²¹⁾

(21) I praksis må man derfor forstå ansøgningsblanketten med forbehold for denne bestemmelse, hvor hvis to personer ansøger sammen, så er det et krav at de enten er gift eller er samlevere.

Ift. alderskravet er dette krav fastsat i adoptionsanordningens § 4.

Adoptionsanordningen

§ 4. Bevilling til adoption kan kun meddeles den, som er fyldt 25 år. ⁽²²⁾ *Når særlige grunde taler derfor, kan bevilling dog meddeles den, som er fyldt 18 år.* ⁽²³⁾

³⁰ <https://www.rigsombudsmanden.gl/sagsomraader/familie-og-personret/adoption/> i ansøgningsblanket om stedbarnsadoption (sidst besøgt 13. marts 2023)

³¹ ANG nr. 410 af 21/04/2010 som ændret af ANG nr. 188 af 09/04/2021.

(22) Udgangspunktet er at man skal være fyldt 25 år for at foretage stedbarnsadoption. Derudover ligger der som udgangspunkt en minimumsaldersgrænse på 14 år mellem ansøger og barnet ifølge adoptionsvejledningen³² (23) Det er også beskrevet at når helt særlige grund taler for det, så kan der meddeles adoption til en som er fyldt 18 år.

3) Bedst for barnet - Adoptionsvejledningen beskriver at der skal foretages en vurdering på om det må antages at adoptionen vil være til gavn for barnet. I en opdateret version af vejledningen ville der i stedet stå *bedst* for barnet, i stedet for som der står, *til gavn* for barnet, da det som nævnt ovenfor er lavet en ændring af adoptionsanordningens § 2 i året 2021. Der skal ved sagsbehandling af stedbarnsadoptioner foretages en vurdering om stedbarnsadoptionen ville være bedst for barnet eller ej. Da adoptionsvejledningen ift. dette punkt ikke er tidssvarende, har jeg lavet et interview med Jurist/Specialkonsulent hos Rigsombudsmanden i Grønland, Caroline Nygaard Støve, d. 23. marts 2023. Der har jeg spurgt, hvad der tages vægt på i vurderingen om adoptionen vil være bedst for barnet. En vurdering om det er bedst for barnet, at adoption foretages, vil altid bero på en konkret vurdering. Der vil i praksis lægges vægt på nogle bestemte emner. Der vil lægges vægt på om adoptionsansøgerne har været indblandet i personfarlig kriminalitet for de sidste 10 år. Hvis der f.eks. er en ansøger der har begået kriminalitet da de var 18 år, men har herefter sat orden i sit liv efter 20 år, har fået en uddannelse og har det godt, e.l., vil man være mere tilbøjelig at lade sådan en ansøger bevilliget adoption, altså såfremt det vurderes at være bedst for barnet, i det konkrete forhold. Der vil i praksis bedes om straffeattest fra ansøger, for at se om der har været indblanding i nogen som helst former for kriminalitet, for at foretage det endelige vurdering. Udover det, vil der også laves en økonomisk vurdering af adoptionsansøgerne. Der vil her lægges vægt på om det adoptionsansøger har økonomien til at oppebære barnets tarv. Hvis adoptionsansøger, f.eks. ikke betaler sine regninger til tiden, ikke har råd til mad, og andre lignende forhold, vil det tale imod at ansøgeren bevilliges adoption. Der vil bedes om udtalelse fra ansøgere, og spørge ind til dem om deres liv, og om alle relevante forhold der kan have betydning for vurderingen om adoptionen vil være bedst for barnet. Der vil også bedes om udtalelse fra de biologiske forældre, hvor der også vil spørges om alle relevante forhold der kan have betydning om adoptionen vil være bedst for barnet. Da alle adoptionssager er unikke og mennesker og familier har deres egne unikke forhold, foretages der altid en konkret vurdering.

³² Journalnummer: Justitsmin., Familiestyrelsen, j. nr. 2009-600-00014 (Vejledning om adoption), Afsnit 5.1.2.

Derudover er der i adoptionsområdet lavet nogle ændringer i praksis om vurderingen om noget er til bedst for barnet. Formanden for Adoptionsrådet ændrede praksis i 2010. Det var gennem den forrige adoptantgodkendelsesbekendtgørelse, altså dens bestemmelse som svarer til den i dag gældende § 6 i den nuværende adoptantgodkendelsesbekendtgørelse³³. Her ændrede man praksis ift. fortolkningen af § 6 hvor der stod at ansøgerne om godkendelse som adoptant ”... *i øvrigt kan anses for egnet til at opfostre et adoptivbarn alene eller sammen med sin ægtefælle eller samlever, hvis ansøgeren er gift eller samlevende...*”. Hvor man blev anset for i øvrigt egnet hvis man var oprindeligt grønlandsksproget, eller hvis mindst én af ansøgerne var oprindeligt grønlandsksproget, eller hvis begge ansøgere havde boet i Grønland i mindst 6-8 år. Grunden til at man ændrede praksis var fordi der var lidt en form for adoptionsturisme før ændringen, hvor det var virkelig nemt for danske ansøgere at adoptere et barn hvor barnet ville adopteres uden at kende til sine rødder, altså ikke kunne sit rødders sprog, eller ikke kende til noget som helst om Grønland og kulturen. Altså man skulle have særligt tilknytning til Grønland før at adoption kunne foretages af et barn fra Grønland. Ændringen blev anset for at være for ethvert barns bedste ikke kun i den korte bane, men bedst for barnet i de potentielt 17,5 år barnet skal forsørges hvis de kendte til deres rødder og ikke stillede spørgsmål til dem selv om hvorfor de ser så anderledes end alle andre, og anderledes end deres familie osv. Sådanne adoptioner hvor ansøger ikke havde tilknytning til Grønland er så ikke sket siden 2015.

4) Opfostringskravet – Ifølge Rigsombudsmanden i Grønlands ansøgningsskema³⁴ for stedbarnsadoption, så er det et krav for at adoptionen kan foretages, at ansøger har boet sammen med barnets mor eller far i mindst 2 ½ år. Når der er tale om et voksent barn fremgår det desuden i ansøgningsskemaet at barnet skal have boet sammen med ansøgeren typisk ikke under 3 år, inden barnet fyldte 18 år. Adoptionsvejledningens³⁵ afsnit 4.3. beskriver at opfostringskravet handler om at den der ønskes stedbarnsadopteret, enten skal have et ønske om at opfostres af stedbarnsadoptionsansøgeren, eller skal i forvejen have været opfostres hos denne. Vejledningen beskriver yderligere at opfostring kun kan ske før barnet fylder 18 år. Der er i vejledningen beskrevet en praksis, hvor stedbarnsadoptionsansøgeren skal have boet i mindst 3 år med barnet før det fylder 18 år, før opfostringskravet bliver betragtet som opfyldt. Så i en ansøgning om stedbarnsadopti-

³³ BEK nr. 523 af 25/03/2021 (Bekendtgørelse for Grønland om godkendelse som adoptant)

³⁴ <https://www.rigsombudsmanden.gl/sagsomraader/familie-og-personret/adoption/> i ansøgningsskemaet om stedbarnsadoption (sidst besøgt 24. april 2023).

³⁵ Journalnummer: Justitsmin., Familiestyrelsen, j. nr. 2009-600-00014 (Vejledning om adoption).

on, hvor barnet allerede er fyldt 18 år, vil der i praksis blive stillet krav om at stedbarnsadoptionsansøgeren og barnet har boet sammen i mindst 3 år før barnet fyldte 18 år. Når der skal undersøges om stedbarnsadoptionsansøgeren og barnet har boet sammen i mindst 3 år før barnet fyldte 18 år, bliver der som udgangspunkt brugt data fra CPR-registret.

5) De fornødne samtykker - Ifølge Rigsombudsmanden i Grønlands ansøgningskema³⁶ for stedbarnsadoption, skal der foretages flere samtykker. En såkaldt § 8-erklæring, § 9-erklæring og §-15 erklæring, og et yderligere samtykke. For det første står der i ansøgningsblanketten at ansøgers ægtefælle skal erklære samtykke til adoptionen. Ansøgningsblanketten må antages at have været godkendt før adoptionsanordningens ændring i 2021, hvor ægteskab begyndte at blive sidestillet med samleverskab. I praksis må man derfor forstå ansøgningsblanketten med forbehold for ændringen, hvor når der er tale om ægteskab, skal man også betragte samleverskab som sidestillende med ægteskab. Derfor skal man forstå dette punkt som samtykke fra ansøgers ægtefælle eller samlever. Den anden nødvendige samtykkeerklæring er en § 8-erklæring.

§ 8-erklæring – Barnets samtykke

Adoptionsanordningen

§ 8. Er den, der ønskes adopteret, fyldt 12 år, bør bevillingen ikke meddeles uden den pågældendes samtykke, medmindre indhentelse af samtykket skønnes at være til skade for barnet. ⁽²⁴⁾

Stk. 2. Samtykket skal afgives under personligt fremmøde for Rigsombudsmanden eller for anden myndighed eller institution, der er godkendt i medfør af § 10, stk. 1. Inden barnet afgiver samtykke, skal der finde en samtale sted med barnet om adoptionen, og barnet skal gøres bekendt med adoptionens betydning. ⁽²⁵⁾

Stk. 3. Er barnet under 12 år, skal der foreligge oplysning om dets holdning til den påtænkte adoption, i det omfang barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger det. Ved afgørelsen skal der i videst muligt omfang tages hensyn til barnets holdning til den påtænkte adoption. ⁽²⁶⁾

(24) Hvis barnet der ønskes familieadopteret, er over 12 år, skal barnet give sit samtykke til adoptionen medmindre sådan et samtykke skønnes at være til skade for barnet. (25) Som udgangspunkt afgives samtykkeerklæringen af barnet over 12 år under personligt fremmøde hos

³⁶ <https://www.rigsombudsmanden.gl/sagsomraader/familie-og-personret/adoption/> i ansøgningsblanket om stedbarnsadoption (sidst besøgt 24. april 2023).

Rigsombudsmanden i Grønland. (26) Hvis barnet der ønskes familieadopteret, er under 12 år, skal barnets holdning til en eventuel adoption tages i betragtning, og der skal i den endelige afgørelse tages hensyn til barnets holdning til den eventuelle adoption.

Et andet samtykke der skal inddrages, er en § 9-erklæring. Det fremgår i ansøgningsblanketten at barnets anden forælder, altså oprindelige mor eller far, skal erklære samtykke for adoptionen hvis denne har forældremyndigheden over barnet, altså en § 9-erklæring.

Det fremgår også i ansøgningsblanketten at hvis barnets anden forælder, altså oprindelige mor eller far er uden forældremyndighed over barnet, skal vedkommende afgive en erklæring om adoptionen. Hvis denne protesterer mod adoptionen og har indenfor de sidste 7-8 år haft kontakt til barnet, kan adoptionen normalt ikke tillades. Dette er også kendt som en § 15-erklæring.

Særligt om adoptionsanordningen § 17

§ 17. Adoption kan ikke meddeles, hvis nogen, der skal afgive samtykke til adoptionen, yder eller modtager vederlag eller nogen anden form for modydelse, herunder betaling for tabt arbejdsfortjeneste. (27)

(27) Adoptionsanordningen forbyder adoption, hvor den der skal afgive samtykke til adoptionen, giver vederlag, modtager vederlag eller nogen anden form for modydelse, herunder betaling for tabt arbejdsfortjeneste. Der er dog sket noget helt ekstraordinært, som relaterer sig til denne bestemmelse. Social- Bolig- og Ældreministeriet har udarbejdet et *Notat om Menneskerettighedsdomstolens dom i sagen K.K. mod Danmark om retligt forældreskab og surrogataftaler* d. 8. marts 2023. Notatet oplyser at der omkring i verden er sket en udvikling hvor der i stigende grad sker det tilfælde at barnløse par tager til lande som USA, Columbia og Ukraine, for at indgå surrogataftaler via surrogatbureauer, hvor disse par typisk vil betale en surrogatmor for at bære barnet for dem. Parret vil så herefter være retlige forældre til barnet, i det land de foretager det kommercielle surrogataftale. Selvom parret ville være retlige forældre i det land de foretog det kommercielle surrogataftale, ville parret ikke være retlige forældre i Danmark (således også i Grønland), hvis de tog barnet med hjem. I Danmark (således også i Grønland) ville det kun være den person der donerede sin sæd, som ville være den ene retlige forælder, og ikke den anden person af parret. Det var nøjagtig sådan en situation der opstod for et parforhold, hvor manden tog til Ukraine for at lave en kommerciel surrogataftale med et surrogatbureau, hvor manden mod vederlag til 200.000 kr. betalte surrogatbureauet for at en ukrainsk kvinde skulle bære to børn.

Kvinden fik 20.000 kr. som vederlag for at bære børnene. Manden tog herefter børnene med hjem til Danmark efter surrogationsprocessen, hvor mandens hustru således havde hensigt til at skulle stedbarnsadoptere børnene. Alarmklokkerne rang i de danske myndigheder der skulle behandle stedbarnsadoptionssagen, da der fremstår en tilsvarende bestemmelse som den ovenfor nævnte § 17 af adoptionsanordningen, nemlig adoptionslovens § 15. Det fulgte af et Højesteretsdom d. 16. november 2020, hvor der var flertal på 5-4 om at der skulle være afslag på stedbarnsadoptionen, da dette var i strid med bestemmelsen i § 15 i adoptionsloven (tilsvarende adoptionsanordningens § 17), om forbud mod vederlag. Det Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) underkendte dog Højesteretsdommen med et flertal på 4-3 i sagen *K.K. and others v. Denmark* fra 6. december 2022, hvor EMD dømte Danmark for at have krænket de to børns privatliv. Der blev henvist til at det var til børnenes bedste, at den tiltænkte mor kunne stedbarnsadoptere børnene, og at Højesterets afslag på stedbarnsadoption indebar at børnene ikke kunne få anerkendelse af et retligt forældre-barn forhold. Hustruen kunne således stedbarnsadoptere de to børn. Det betyder så fremover i praksis, at indtil adoptionslovens § 15 og adoptionsanordningens § 17 ændres til det stemmer overens med EMD's afgørelse, skal forbuddet mod stedbarnsadoption når der er ydet vederlag, administreres i overensstemmelse med EMD's afgørelse i Danmark og i Grønland.

6.4. Familieadoption

Familieadoption er defineret i adoptionsbekendtgørelsens³⁷ § 2, nr. 3. Der er tre former for familieadoption. Generelt kendetegnes familieadoption ved at der foreligger et forhold mellem barnet der ønskes adopteret og ansøgeren, som er af kvalificeret familiemæssig tilknytning³⁸. For at foretage familieadoption kræves der heller ikke godkendelse som adoptant, kun i fremmedadoption.

*Adoptionsbekendtgørelsen*³⁹

§ 2. I denne bekendtgørelse forstås ved:

(...)

3) Familieadoption:

a) En adoption, hvor ansøgeren adopterer barnebarn, søskendebarn eller søskende.⁽²⁸⁾

³⁷ BEK nr. 555 af 25/03/2021 (Bekendtgørelse for Grønland om adoption).

³⁸ Journalnummer: Justitsmin., Familiestyrelsen, j. nr. 2009-600-00014 (Vejledning om adoption), afsnit 2.3.

³⁹ BEK nr. 555 af 25/03/2021 (Bekendtgørelse for Grønland om adoption).

b) *En adoption af et barn under 18 år af forældre, som ansøgeren gennem nært og længe-
revarende bekendtskab er særligt knyttet til.* ⁽²⁹⁾

c) *En adoption af et barn, som ansøgeren har et særligt tilknytningsforhold til.* ⁽³⁰⁾

(28) Den først nævnte form for familieadoption, er en adoption hvor adoptionen foretages af personer der er tæt slægtsmæssigt tilknyttet til barnet, hvor barnet er barnebarn til ansøger, barnet og ansøger er søskende eller hvor barnet er nevø eller niece til ansøgeren. (29) Den anden form for familieadoption er en adoption hvor der ikke foreligger en egentlig familiemæssig tilknytning som i den første nævnte form for familieadoption, men hvor forholdet mellem barnets forældre og ansøger kan sidestilles med familieadoption⁴⁰. (30) Det tredje form for familieadoption er lidt det samme som den anden nævnte form for familieadoption, hvor der ikke foreligger en egentlig familiemæssig tilknytning som i den første nævnte form for familieadoption. Det er en adoption hvor der mellem ansøgeren og barnet der ønskes adopteret, er nært tilknytning. Denne form for familieadoption er i praksis kendt som en plejebarnsadoption⁴¹. For at denne form for familieadoption kan foretages, er der i praksis et krav om at ansøgeren og barnet skal have etableret tæt kontakt igennem længere tid, og ”igennem længere tid” bliver anset i praksis som omkring 3 år, hvor barnet har været plejebarn for ansøgeren.

Ansøgningsproceduren bag familieadoptionsansøgninger og stedbarnsadoptionsansøgninger er næsten helt ens, men hvor der bare er få ting der er anderledes.

Adoptionsbekendtgørelsen:

§ 4. Ansøgningen skal indgives på en godkendt blanket, medmindre ansøgningen vedrører udfærdigelse af bevilling ved fremmedadoption. ⁽³¹⁾

Stk. 2. Ansøgningen skal vedlægges de erklæringer, dokumenter m.v., der er nævnt i blanketten. ⁽³²⁾

(31) En familieadoptionsansøgning skal indgives til Rigsombudsmanden i Grønland i form af en godkendt ansøgningsblanket. (32) Det fremgår i det godkendte ansøgningsblanket at disse følgende dokumenter altid skal vedlægges⁴²:

⁴⁰ Journalnummer: Justitsmin., Familiestyrelsen, j. nr. 2009-600-00014 (Vejledning om adoption), afsnit 2.3.

⁴¹ <https://www.rigsombudsmanden.gl/sagsomraader/familie-og-personret/adoption/> i afsnittet om familieadoption (sidst besøgt 5. april 2023)

⁴² <https://www.rigsombudsmanden.gl/sagsomraader/familie-og-personret/adoption/> i ansøgningsblanket om familieadoption (sidst besøgt 24. april 2023)

1) ansøgerens fødsels- og dødsattest/fødsels- og navneattest, 2) ansøgerens vielsesattest, 3) barnets fødsels- og dødsattest/fødsels- og navneattest, 4) fødsels- og dødsattest/fødsels- og navneattest for barnets biologiske forældre, 5) dokumentation for forældremyndighed over barnet 6) evt. bidragsdokument 7) opholdstilladelse for barnet, hvis dette kræves 8) ansøgerens bevis for evt. navneforandring.

Sagsbehandlingsproceduren for familieadoptionssansøgninger er beskrevet nærmere i adoptionsvejledningens⁴³ Kapitel 5. Der fremgår bestemte trin, der skal følges som er:

1) Er de påkrævede oplysninger og bilag indsendt? 2) Er de generelle betingelser for adoptionen opfyldt? 3) Er der dokumentation for slægtsforholdet? 4) Må det antages, at adoptionen vil være til gavn for barnet? 5) Foreligger der de fornødne samtykker m.v.?

1) De påkrævede oplysninger og bilag omhandler den ovenfor nævnte ansøgning og de i ansøgningen tilknyttede bilag der kræves vedlagt.

2) De generelle betingelser handler om ægteskab eller samleverskab og alderskravet. Ifølge Rigsombudsmanden i Grønlands ansøgningsblanket for familieadoption skal man være gift hvis man søger om adoption sammen. Ansøgningsblanketten må have været godkendt før adoptionsanordningens ændring i 2021 hvor ægteskab begyndte at blive sidestillet med samleverskab.

Adoptionsanordningen⁴⁴

§ 6, Stk. 2. Kun ægtefæller eller samlevere kan adoptere sammen. ⁽³³⁾

(33) I praksis må man derfor forstå ansøgningsblanketten med forbehold for denne bestemmelse, hvor hvis to personer ansøger sammen, så er det et krav at de enten er gift eller er samlevere.

Ift. alderskravet så er dette krav fastsat i adoptionsanordningens § 4.

Adoptionsanordningen:

§ 4. Bevilling til adoption kan kun meddeles den, som er fyldt 25 år. ⁽³⁴⁾ Når særlige grunde taler derfor, kan bevilling dog meddeles den, som er fyldt 18 år. ⁽³⁵⁾

(34) Udgangspunktet er at man skal være fyldt 25 år for at foretage stedbarnsadoption. Der ligger som udgangspunkt en minimumsaldersgrænse på 14 år mellem ansøger og barnet ifølge adoptionsvejledningen. (35) Der kan også meddeles adoption til personer under 25 år som er fyldt 18 år hvis helt særlige grunde taler for det.

⁴³ Journalnummer: Justitsmin., Familiestyrelsen, j. nr. 2009-600-00014 (Vejledning om adoption)

⁴⁴ ANG nr. 410 af 21/04/2010 som ændret af ANG nr. 188 af 09/04/2021.

3) Bedst for barnet - Præcis det samme som i projektets afsnit om stedbarnsadoption, så skal man når der i vejledningen står *til gavn for barnet* som *bedst for barnet*.

4) Opfostringskravet - Ifølge Rigsombudsmanden i Grønlands ansøgningsskema for familieadoption, så er det et krav at skulle kunne dokumentere enten et længerevarende plejeforhold mellem adoptionsansøger og adoptivbarn eller en særlig tilknytning til barnet⁴⁵. I adoptionsvejledningens⁴⁶ afsnit 5.2. er det beskrevet nærmere, at der skal være et dokumenterbar slægtskabsforhold, dette vil fremgå i form af f.eks. fødselsattester på de involverede slægtninge. Sådan et forhold ville være en form for særlig tilknytning til barnet i overensstemmelse med ansøgningsskemaet for familieadoption. Ift. kravet om et længerevarende plejeforhold er det i adoptionsvejledningens afsnit 5.3.1. beskrevet at der som udgangspunkt mellem ansøger og barnet skal have været mindst 2 ½ år hvor de har boet sammen, hvis det ikke er et slægtskabsforhold, en plejebarnsadoption jf. adoptionsbekendtgørelsens § 2, nr. 3, litra c.

5) De fornødne samtykker

§ 8-erklæring – Barnets samtykke

Adoptionsanordningen

§ 8. *Er den, der ønskes adopteret, fyldt 12 år, bør bevillingen ikke meddeles uden den pågældendes samtykke, medmindre indhentelse af samtykket skønnes at være til skade for barnet.* ⁽³⁶⁾

Stk. 2. *Samtykket skal afgives under personligt fremmøde for Rigsombudsmanden eller for anden myndighed eller institution, der er godkendt i medfør af § 10, stk. 1. Inden barnet afgiver samtykke, skal der finde en samtale sted med barnet om adoptionen, og barnet skal gøres bekendt med adoptionens betydning.* ⁽³⁷⁾

Stk. 3. *Er barnet under 12 år, skal der foreligge oplysning om dets holdning til den påtænkte adoption, i det omfang barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger det. Ved afgørelsen skal der i videst muligt omfang tages hensyn til barnets holdning til den påtænkte adoption.* ⁽³⁸⁾

(36) Hvis barnet der ønskes familieadopteret, er over 12 år, skal barnet give sit samtykke til adoptionen medmindre sådan et samtykke skønnes at være til skade for barnet. (37) Som ud-

⁴⁵ <https://www.rigsombudsmanden.gl/sagsomraader/familie-og-personret/adoption/> i ansøgningsskemaet om familieadoption (sidst besøgt 24. april 2023).

⁴⁶ Journalnummer: Justitsmin., Familiestyrelsen, j. nr. 2009-600-00014 (Vejledning om adoption)

gangspunkt afgives samtykkeerklæringen af barnet over 12 år under personligt fremmøde hos Rigsombudsmanden i Grønland. (38) Hvis barnet der ønskes familieadopteret, er under 12 år, skal barnets holdning til en eventuel adoption tages i betragtning, og der skal i den endelige afgørelse tages hensyn til barnets holdning til den eventuelle adoption.

§ 9-erklæring – Samtykke fra barnets forældre

Adoptionsanordningen

§ 9. Adoption af en person under 18 år kræver samtykke fra forældrene. ⁽³⁹⁾

Stk. 2. Hvis den ene af forældrene er uden del i forældremyndigheden, forsvundet eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftmæssigt, kræves kun samtykke fra den anden. ⁽⁴⁰⁾

Stk. 3. Gælder det i stk. 2 anførte begge forældre, kræves samtykke fra værge. ⁽⁴¹⁾

(39) Hvis personen der ønskes adopteret, er under 18 år, kræves der som udgangspunkt samtykke fra begge af barnets oprindelige forældre. (40) Hvis den ene af barnets forældre ikke har del i forældremyndigheden for barnet, er forsvundet, eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftmæssigt, kræves der kun samtykke fra den ene forælder. (41) Hvis begge af forældrene ikke har del i forældremyndigheden, er forsvundet, eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftmæssigt, kræves der samtykke fra barnets værge.

§ 15-erklæring – Erklæring fra forældre uden del i forældremyndigheden

Adoptionsanordningen

§ 15. Fra forældre, hvis samtykke ikke kræves efter § 9, stk. 1-2, skal der, inden afgørelse træffes, indhentes en erklæring, medmindre dette skønnes at ville kunne være til væsentlig skade for barnet eller at ville medføre en uforholdsmæssig forsinkelse af sagen. ⁽⁴²⁾

(42) Hvis den ene af barnets forældre ikke har del i forældremyndigheden for barnet, skal der inden afgørelsen om adoption, indhentes erklæring fra denne forælder som ikke har del i forældremyndigheden, medmindre sådan en § 15-erklæring vil være til væsentlig skade for barnet, eller erklæringen ville medføre en uforholdsmæssig forsinkelse af sagen.

7. Ophævelse af adoptioner

Når der sker ophævelse af et adoptivforhold, sker der nogle efterfølgende retsvirkninger.

Adoptionsanordningen

§ 25. Ved ophævelse bortfalder retsvirkningerne af adoptionen mellem adoptivbarnet og adoptanten og dennes slægt. ⁽⁴³⁾ Når særlige grunde taler derfor, kan retten ved ophævelse efter § 21 bestemme, at adoptanten skal betale bidrag til barnets underhold.

(...)

Stk. 5. I øvrigt genindtræder ingen retsvirkninger i forhold til den oprindelige slægt. ⁽⁴⁴⁾

(43) Når der foretages ophævelse af et adoptivforhold, afskæres retsforholdet mellem adoptivbarnet og adoptanterne, samt disses slægt. Det vil betyde at retsvirkningerne ved adoption fjernes, hvor bl.a. adoptivbarnets arveret til adoptanterne fjernes. (44) Som udgangspunkt genindtræder ingen retsvirkninger i forhold til den oprindelige slægt når en adoption ophæves.

Adoptionsanordningen

§ 25, Stk. 2. Ophæves adoptivforholdet i medfør af § 20, stk. 2 eller 5, genindtræder barnet i retsforholdet til den oprindelige slægt. ⁽⁴⁵⁾

(45) Retsforholdet mellem adoptivbarnet og dets oprindelige slægt genindtræder dog hvis ophævelsen af adoptivforholdet bliver foretaget i medfør af adoptionsanordningens § 20, stk. 2 eller 5.

Adoptionsanordningen

§ 20, Stk. 2. Er adoptivbarnet under 18 år, kan ophævelse efter stk. 1 finde sted, hvis adoptanten og adoptivbarnets oprindelige forældre er enige derom, og ophævelsen er bedst for barnet. ⁽⁴⁶⁾

(...)

Stk. 5. Når adoptanterne er døde, kan Ankestyrelsen på begæring af barnets oprindelige forældre ophæve adoptivforholdet, hvis det er bedst for barnet. Stk. 3 og 4 finder tilsvarende anvendelse. ⁽⁴⁷⁾

(46) Hvis der sker ophævelse af et adoptivforhold, hvor adoptivbarnet er under 18 år, og hvor adoptanten og adoptivbarnets oprindelige forældre er enige om ophævelsen, og at det derudover vurderes at være bedst for barnet at adoptivforholdet ophæves, så genindtræder retsforholdet mellem adoptivbarnet og dennes oprindelige forældre. Det vil sige at barnet bl.a. gentager arveretten til sine oprindelige forældre. (47) Hvis begge adoptanterne er døde, og der af denne baggrund begæres af adoptivbarnets oprindelige forældre at adoptivforholdet ophæves, kan Ankestyrelsen beslutte at adoptivforholdet ophæves, hvis dette vurderes at være bedst for barnet.

8. Adoption i modsætning til pleje

Mellem den generelle befolkning i Grønland og de offentlige myndigheder sker der det, at adoption udveksles med pleje. Væsentligheden af disses forskelligheder kan ikke stresses nok, da en fejl kan medføre kæmpestore misforståelser for en plejefamilie, som tror at de har adopteret barnet, eller omvendt hvor et barn tror at denne er adopteret, men er reelt set et plejebarn. Når et barn bliver adopteret, får adoptivforældrene juridisk tilknytning til barnet bl.a. ved at få forældremyndigheden, forsørgelsespligt overfor barnet, hvor barnet også får arveret fra sine adoptivforældre. Altså adoptivforældrene får retsevne der svarer til at de får adoptivbarnet, som deres eget biologiske barn. Derimod bliver disse juridiske rettigheder ikke til, hvis et barn, er et plejebarn. Det vil sige at selvom man anser sit plejebarn som sit helt eget, og har opfostret og opdraget barnet, siden denne var lille, indtil det fyldte 18 år, så er der juridisk set ingen tilknytning mellem plejeforældrene og plejebarnet, udover at de er plejeforældre og plejebarn. Som udgangspunkt ville barnet heller ikke få nogen som helst arv, selv hvis barnet har kaldt sine plejeforældre mor og far hele sit liv, medmindre plejeforældrene har testamenteret en del af arveretten til plejebarnet.

9. Adoptionens særlige navneretlige stilling

En del af retsvirkningerne for adoption omhandler adoptivbarnets navneforhold.

Adoptionsanordningen

§ 18, Stk. 3. Med hensyn til adoptivbarnets navn gælder reglerne i lovgivningen om personnavne.
(48)

(48) Lovgivningen om personnavne er i dette tilfælde personnavneloven for Grønland.

*Personnavneloven*⁴⁷

§ 3. Ved adoption erhverver adoptivbarnet adoptantens efternavn efter reglerne i § 1. (49) Det kan dog i bevillingen bestemmes, at barnet skal beholde sit eget navn eller bære dette navn i forbindelse med det navn, det får ved adoptionen. (50)

Stk. 2. Ved ophævelse af adoptivforhold bevarer barnet retten til et efternavn, der er erhvervet på grundlag af adoptionen. (51)

⁴⁷ Lov nr. 193 af 29. april 1981 om personnavne, som er sat i kraft for Grønland i ANG nr. 549 af 21. august 1986.

(49) Som udgangspunkt er det en del af retsvirkningerne for adoption, at adoptivbarnet får samme efternavn som adoptanterne. (50) Det er dog muligt at man i adoptionsbevillingen fastslår at barnet beholder sit oprindelige efternavn, eller bærer sit oprindelige efternavn på samme tid med at få adoptanternes efternavn. (51) Ved ophævelse af adoption, beholder adoptivbarnet retten til efternavnet som denne fik under adoptionsbevillingen.

*Personnavneloven*⁴⁸

§ 12. Forandring af fornavn og mellemnavn kan ske ved adoptionsbevilling. ⁽⁵²⁾

(52) Det er en mulighed at adoptivbarnets oprindelige fornavn og mellemnavne kan ændres ved adoptionsbevilling.

Ny praksis hos Rigsombudsmanden i Grønland

Der er indenfor emnet om adoptivbarnets navneretlige stilling kommet ny lempelig praksis hos Rigsombudsmanden i Grønland. Siden 1. januar 2023 er det blevet muligt i større omfang, at et adoptivbarn, efter adoption er foretaget, kan genantage sit oprindelige slægts efternavn⁴⁹.

§ 8. Uanset § 6, nr. 1-7, kan navnebevis udfærdiges på:

(...)

5) et efternavn, som ansøgeren i øvrigt påviser en ganske særlig tilknytning til. ⁽⁵³⁾

(53) Ændring af efternavn, kan ske hvis ansøgeren påviser en ganske særlig tilknytning til efternavnet. Det er ud fra denne bestemmelse fastslået, at et adoptivbarns oprindelige slægts efternavn, anses som at være et efternavn, som en navnebevisansøger har ganske *særlig tilknytning til*, i medfør af Rigsombudsmanden i Grønlands nye lempeligere praksis. Dermed er det blevet nemmere for adoptivbørn at genantage deres oprindelige slægts efternavn.

10. Afslutning

De retshistoriske adoptioner mellem 1953/56 og 2009 ligner umiddelbart at have haft en svær juridisk begyndelse. Dette har medført at der er sket ulovlige adoptioner i perioden mellem 1953-1956 for personer med høj social status. Siden 1956 for ikrafttrædelsen af den første adoptionslov for Grønland, er disse ulovlige adoptioner dog stoppet, om end det fra de første sager efter

⁴⁸ Lov nr. 193 af 29. april 1981 om personnavne, som er sat i kraft for Grønland i ANG nr. 549 af 21. august 1986.

⁴⁹ <https://www.rigsombudsmanden.gl/rigsombuddet/nyheder/rigsombuddet-med-ny-lempelig-praksis-omkring-personnavneloven-for-groenland/> (sidst besøgt 20. april 2023).

adoptionsloven fra 1956 ligner, at den enkelte borgers retssikkerhed i flere tilfælde har spillet en mindre rolle. Således har forskellige retsforskrifter ikke altid i lige styrkeforhold eller ens i alle sager medgået under sagsbehandlingen Adoption i Grønland i dag, efter den seneste adoptionslovgivning fra 2009, har så udviklet sig til at være mere lineær og regelbundet – både efter lovgivningens bogstav og den tilhørende forvaltningspraksis. I dag sondres der mellem fremmedadoption, stedbarnsadoption og familieadoption. Ud af disse tre, er fremmedadoption den i praksis mest besværlige at foretage, da denne adoptionsform kræver, at fremmedadoptionsansøgerne først skal indstilles som adoptanter af det grønlandske adoptionssamråd.

Det kan ses igennem dens retshistoriske og dogmatiske udvikling, at adoption er begyndt at blive foretaget, kun når det vurderes til at være for barnets bedste, hvor denne vurdering ikke altid har været et lovbestemt krav – eller i alle tilfælde fulgt af den bevilgende myndighed.

Litteraturliste

Bøger

- Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland for aarene 1933-1937 (København, trykt hos A.-S. J. H. Schultz 1938)

Lovgivning

- Skrivelse af 16. Februar 1937 til Landsfogderne (ang. Regulativ om Plejebørn i Grønland, J. Nr. 1049/36)
- Lov nr. 140 af 25/05/1956 (Lov om adoption) [Historisk].
- ANG nr. 341 af 20/12/1956 (Anordning om ikrafttræden i Grønland af lov om adoption) [Historisk].
- ANG nr. 410 af 21/04/2010 som ændret af ANG nr. 188 af 09/04/2021 (Adoptionsanordningen).
- BEK nr. 555 af 25/03/2021 (Bekendtgørelse for Grønland om adoption).
- BEK nr. 523 af 25/03/2021 (Bekendtgørelse for Grønland om godkendelse som adoptant).
- BEK nr. 457 af 28/04/2010 (Bekendtgørelse for Grønland om godkendelse som adoptant) [Historisk].
- Lov nr. 193 af 29. april 1981 om personnavne, som er sat i kraft for Grønland i ANG nr. 549 af 21. august 1986.

Ministerielle vejledninger

- Journalnummer: Justitsmin., Familiestyrelsen, j. nr. 2009-600-00014 (Vejledning om adoption).

Hjemmesider

- <https://denstoredanske.lex.dk/retsdogmatik>
- <https://www.rigsombudsmanden.gl/sagsomraader/familie-og-personret/adoption/>

Domme

- Europæisk Menneskerettighedsdomstols dom i sagen K.K. mod Danmark om retligt forældreskab og surrogataftaler.

Blanketter

- Ansøgning om godkendelse som adoptant (blanket indhentet hos Rigsombudsmanden i Grønland).
- Formueopgørelse (blanket indhentet hos Rigsombudsmanden i Grønland).
- Budgetskema (blanket indhentet hos Rigsombudsmanden i Grønland).
- Helbredserklæring til brug ved adoption (blanket indhentet hos Rigsombudsmanden i Grønland).
- Helbredsattest for adoptionsansøger (blanket indhentet hos Rigsombudsmanden i Grønland).
- Ansøgning om adoption af stedbarn (blanket indhentet hos Rigsombudsmanden i Grønland).
- Ansøgning om familieadoption (blanket indhentet hos Rigsombudsmanden i Grønland).